

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Office of the Deputy Attorney General
(International Law)

המחלקה למשפט בין-לאומי בייעוץ וחקיקה

תאריך: 16 מאי, 2022

ט"ו אייר, תשפ"ב

אל: עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה
מאת: עו"ד איתי אפטר ועו"ד דנה דאיבור, המחלקה למשפט בין-לאומי בייעוץ וחקיקה

הנדון: הסכם עקרונות עם החברות שיפתחו את מאגר בלוק 9 (צידון) – פנייה בהתאם להנחיה 10.200 ומנגנון הכרעת מומחה

ביום 11.10.22 העביר משרד האנרגיה למחלקתנו טיוטת הסכם עקרונות מסחרי בינו לבין החברות שיפתחו (בשלב זה מדובר בחברת טוטאל וחברת ENI – להלן "הקונסורציום") את מאגר בלוק 9 (צידון) (להלן: "ההסכם"), בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה 10.200 (להלן: "ההנחיה").¹ מדובר בעסקה שהיקפה הכספי יכול להגיע עד ל-4 מיליארד דולר ויש לה גם רגישות על רקע ההסכם לתיחום הגבול הימי עם לבנון. בהתאם לחלק ב', פסקה 4 להנחיה, סעיפי הדין הזר ויישוב הסכסוכים שבהסכם שבנדון מובאים לבחינתך.

לצד האמור, כולל הסכם העקרונות המרכזי מנגנון של הכרעת מומחה למקרה של סכסוך בין ישראל לבין "הקונסורציום" לגבי חישוב שיעור חלקה של ישראל בכמויות גז במאגר בבלוק 9. מנגנון זה מובא גם הוא לבחינתך לאור רגישות הדברים.

בהסכם הגבול הימי עם לבנון, לבנון מכירה בכך שישראל תקיים שיח ותחתום הסכם עם הגורם שיפתח את בלוק 9 על מנת לדון בהיקף זכויותיה של ישראל במאגר ואופן הפיצוי בעבורן. לבנון אינה צד להסכם ומבהירה כי אינה אחראית לו.

ההסכם מסדיר את הנקודות העיקריות הבאות:

- ביצוע הערכת משאבי המאגר.²
- העברת מידע מלא ורציף ביחס לנתוני המאגר ושילבי הפיתוח.³
- הערכת חלקה של ישראל בכמויות גז במאגר – כאמור, באמצעות מומחה חיצוני ככל שאין הסכמה, בהתבסס על מיקום קו הגבול הימי ועל המידע הנזכר לעיל.⁴

¹ הנחיה מספר 10.200 מיום 5.3.2019 שעניינה הכפפת המדינה לדין זר, לערכאות זרות ולמנגנונים בין-לאומיים ליישוב סכסוכים בחוזים בין-לאומיים בעלי אופי מסחרי.

² סעיף 5 להסכם.

³ סעיף 7 להסכם.

⁴ שם, שם.

- הגעה להסכם מפורט בין ישראל לחברות שיהיו מעורבות בפיתוח המאגר, בין היתר ביחס לפיצוי.⁵
- אופן הפיתוח – לא יתחיל פיתוח עד חתימת הסכם הפורט ותשלום ראשון לישראל.⁶
- אופן ומועדי תשלום הפיצוי – במספר תשלומים (טרם נקבע) לפי שלבי הפיתוח.⁷

ציון כי סעיף יישוב הסכסוכים בהסכם נוסח תוך התייעצות איתנו וכי הוא דומה לסעיף יישוב סכסוכים כפי שמופיע בנספח להנחיה 10.200.

לאחר שעברנו על סעיפי הבוררות והדין הזר בהסכם, ומנגנון הכרעת המומחה, עמדתנו היא כי אין בעייתיות עקרונית בהוראות אלה. עמדה זו מקובלת גם על משרד החוץ.

הדין החל ומנגנון יישוב הסכסוכים

הדין החל על ההסכם יהיה דין ניו-יורק (ארה"ב).⁸

לפי הסדר יישוב הסכסוכים הקבוע בהסכם, כל מחלוקת שתעורר בין הצדדים ביחס להסכם תופנה ראשית ליישוב באמצעות ההתייעצויות ומשא ומתן.⁹ אם הצדדים לא יצליחו ליישב את הסכסוך ביניהם, ההסכם מפנה לכללי הבוררות של UNCITRAL כפי שאלו אומצו בשנת 2010, תוך ציון כי מספר הבוררים היושבים בבוררות יהיה שלושה, כי המושב המשפטי של הבוררות יהיה בניו-יורק וכי הבוררות תתקיים בניו-יורק ובשפה האנגלית.¹⁰

סעיף הבוררות מחרג מתחולתו את המרכיבים הבאים¹¹:

- סכסוכים לגבי שיעורי המשאבים במאגר (שיוכרעו כאמור על-ידי מומחה עצמאי שימונה על-ידי הצדדים)
- שיעור הפיצויים שיגיע לישראל שלא יימסר להכרעה של אף צד שלישי כזה או אחר
- סכסוכים בנוגע להפעלת סמכות שבשיקול דעת על-ידי גופים ממשלתיים ישראליים הפועלים במסגרת תפקידם הריבוני, כולל בכל הקשור לציות לדין הישראלי ולמגבלות בנוגע לאחזקות בחברות שיהיו פעילות במסגרת המאגר, כולל בהקשרים של העדר מעורבות של גורמים ממדינות אויב וכאלו שהוטלו עליהם סנקציות בין-לאומיות. סכסוכים כאלה יהיו כפופים להכרעה בהתאם לדין הישראלי.

מנגנון הכרעת המומחה לסכסוכים בעניין קביעת שיעור חלקה של ישראל במאגר

הקונסורציום אחראי לחשב את שיעורה של ישראל במאגר בלוק 9, שממנו ייגזר שיעור הפיצויים שישראל אמורה לקבל במסגרת ההסכם (על בסיס ההסכם עם לבנון).¹² הקונסורציום יציג את ממצאי הבחינה לישראל אך ישראל לא תהיה מחויבת אליו ותבחן את האמור באמצעות יועץ מקצועי

⁵ סעיף 8 להסכם.

⁶ סעיף 9 להסכם

⁷ שם, שם.

⁸ סעיף 15 להסכם.

⁹ סעיף 16 להסכם.

¹⁰ שם, שם.

¹¹ שם, שם.

¹² סעיפים 7 ו-8 להסכם.

מטעמה. ככל שהבחינה שתבצע ישראל לא תעמוד בקנה אחד עם ממצאי הקונסורציום, הצדדים יפנו את העניין להכרעת מומחה עצמאי. הצדדים ישאפו למנות את המומחה תוך 60 יום מהודעה של אחד מהצדדים על כך שיש צורך במינוי זה. ככל שהצדדים לא יצליחו להגיע להסכמות על המומחה, ההסכם מקים מנגנון למינוי מומחה על-ידי גוף בין-לאומי מוכר שמתמחה בתחום הנפט. החלטת המומחה תתקבל לפני שתתחיל הפקת המשאבים מתוך מאגר בלוק 9.¹³

ניתוח והמלצה

מדובר כאמור בעסקה רחבת היקף עם גופים זרים. בהסכמים מסוג אלה מקובל לקבוע דין זר ומנגנון יישוב סכסוכים בהתאם לאמות המידה הנהוגות בבוררות בין-לאומית. המרכיבים שכלולים בהסכם משקפים את המקובל בתחום ותואמים את ההמלצות בהנחיה 10.200.

לצד האמור, גם מנגנון המומחה מהווה מנגנון מקובל בהסכמים מעין אלה כדי לפתור מחלוקות לגבי אופן חישוב הערכת משאבים המצויים במאגרים חוצי גבולות. נציין בהקשר זה כי מנגנון המומחה עמד על הפרק גם במסגרת המשא ומתן עם קפריסין והדברים אושרו בזמנו על-ידי ד"ר אביחי מנדלבלויט, היועץ המשפטי לממשלה דאז.

אנו מציעים להביא בפני משרד האנרגיה את עמדתנו כי איננו רואים מניעה משפטית לקבל את הוראות ההסכם ביחס לבוררות ודין זר ואת הוראותיו לגבי מנגנון המומחה.

ההמלצה הנ"ל הינה על דעתו של ד"ר גיל-עד נועם.

נודה לאישורך.

העתק:

ד"ר גיל-עד נועם, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט בין-לאומי)

עו"ד יעל ויינר, ראש תחום (משפט בין-לאומי)

עו"ד הילה אקרמן, ראש אשכול (משפט בין-לאומי כלכלי)

¹³ סעיף 7 להסכם.